

Met de actualisatie van de kerndoelen staat het onderwijs voor een belangrijke overgang.

Hoe kunnen scholen geactualiseerde doelen succesvol vertalen naar hun lespraktijk en tegelijkertijd de kwaliteit van het onderwijs verbeteren? Sander van Wijngaarden, leerkracht en rekencoördinator op basisschool de Mariaschool, en Madeleine Vliegthart, curriculum-ontwikkelaar rekenen en wiskunde bij SLO, vertellen over hun eerste ervaringen en de rol van leerlijnen rekenen en wiskunde in dit proces.

VAN KERNDOELEN NAAR KWALITEITSONDERWIJS: LEERLIJNEN ALS LEIDRAAD

Eind dit jaar zijn de kerndoelen geactualiseerd, waarbij SLO de laatste doelen tijdens het SLO-congres in november in definitief concept oplevert. Voor scholen betekent dit een grote verandering, én ook een kans om het onderwijs te vernieuwen. Naar verwachting staan deze kerndoelen augustus 2026 ook echt in de wet. Scholen hebben tot 2031 de tijd om de kerndoelen te implementeren, maar kunnen nu al met de doelen aan de slag. Sander, leerkracht van groep 7/8 en rekencoördinator, is al begonnen.

Spanning en bereidheid tot verandering

“Wij werken op school nog met de huidige kerndoelen,” vertelt hij. “Maar door mijn opleiding rekencoördinator ben ik volop bezig met de nieuwe kerndoelen. Ik bespreek met collega’s dat er veranderingen aankomen. Dat vinden ze spannend: moeten we het helemaal anders gaan doen? Wat betekent dit voor de resultaten waarop we worden beoordeeld? Tegelijk zie ik veel bereidheid om te veranderen. Iedereen voelt dat de kerndoelen zoals ze waren niet meer passen bij onze samenleving.” De overgang naar de nieuwe kerndoelen’ hoeft niet in één keer, benadrukt Sander. “Wel denk ik dat het goed is als scholen niet wachten tot ze wettelijk zijn vastgelegd. Je kunt met de definitieve conceptkerndoelen al een goede start maken.” Zelf staat hij midden in dit proces. “We kijken nu eerst naar wat we al doen en niet hoeven te veranderen. Daarna bepalen we welke dingen echt anders worden - hoe gaan we het aanpakken? Je kunt niet verwachten dat je in één jaar overgaat. Het gaat erom een stip op de horizon te zetten en in stapjes de nieuwe doelen te integreren.”

Leerlijnen als kapstok

De leerlijnen van SLO ondersteunen bij die vertaling van kerndoelen naar een eigen schoolcurriculum. Ze geven een beredeneerde opbouw en laten zien hoe je in de tussenliggende leerjaren naar de kerndoelen kunt toewerken. Voor Sander en zijn collega’s zijn deze leerlijnen een welkome ondersteuning. “Ze zijn een soort kapstok,” zegt Sander. “Als je zelf lessen ontwikkelt, helpen ze je om de leerdoelen logisch op te bouwen en te zorgen dat je toewerkt naar de kerndoelen. Zo heb je als school meer ruimte om zelf keuzes te maken naast wat methodemakers aanbieden.” Deze flexibiliteit sluit aan bij een bredere trend in het onderwijs. “Ik zie dat steeds meer scholen bewust een eigen invulling geven aan hun onderwijs naast de methode,” merkt Sander op. “Maar ook als je met methodes werkt, kun je de leerlijnen goed gebruiken. Je kunt bijvoorbeeld kijken welke onderwerpen en vaardigheden het lesboek dekt, wat er ontbreekt en wat misschien overbodig is. En als leerlingen vastlopen, helpt de leerlijn je terug te kijken: welke stappen zijn eerder gemist?”

wat zijn leerlijnen?

Leerlijnen ondersteunen bij het vertalen van de wettelijke doelen naar een eigen schoolcurriculum. Ze geven een beredeneerde opbouw en laten zien hoe je in de tussenliggende leerjaren naar de kerndoelen kunt toewerken. Met de leerlijnen willen we inspiratie en inzicht bieden voor het ontwikkelen van betekenisvol en ambitieus onderwijs. Vanaf zomer 2026 zijn ze te vinden op slo.nl.

Nieuwe inhoud vraagt nieuwe vaardigheden

Een belangrijke verandering zit in de inhoud. “Niet alle leerkrachten weten bijvoorbeeld hoe ze het onderwerp ‘data’ kunnen toepassen in hun onderwijspraktijk,” legt Sander uit. “Dat vraagt nieuwe kennis en vaardigheden: kritisch denken over data, redeneren.”

Rekencoördinatoren zoals Sander spelen een sleutelrol in het implementatieproces. “Zij zijn leidend, zeker als ze deels vrijgesteld zijn van onderwijs. Ze kunnen kennis en vaardigheden delen en binnen de scholen verspreiden,” benadrukt Madeleine.

Voor Sander betekent dit een systematische aanpak:

“We gaan de nieuwe kerndoelen integreren in de dagelijkse praktijk door met leraren te kijken wat ze moeten aanbieden per jaar en wat er wordt getoetst. Dat doen we per leerjaar en telkens in blokken van vakantie tot vakantie. Op die manier ontwerpen we aan de hand van de doelen de jaarplanning voor elke klas.

Om te zorgen dat leraren voldoende kennis en vaardigheden hebben over de nieuwe onderwerpen, kom ik in de klas kijken, geef ik tips en eventueel workshops.”

Binnen zijn gestructureerde aanpak is er veel ruimte voor creativiteit. “Leerkrachten maken de lessen. Hoe je het aanbiedt in de klas, dat bedenken zij zelf, natuurlijk wel in afstemming met elkaar,” vertelt Sander. Ook SLO biedt deze ruimte. “De leerlijnen zijn geen methode, maar een handreiking. Ze geven ruimte om schooleigen keuzes te maken. Bij data bijvoorbeeld: scholen kiezen zelf het onderwerp waarmee ze werken. Of je nu gemiddelden leert berekenen met data uit het CBS of met de Amerikaanse verkiezingen als onderwerp, dat is aan de school.”

Klankbordgroepen als spiegel

SLO betreft het onderwijsveld actief bij de ontwikkeling van de nieuwe leerlijnen. In klankbordgroepen met zowel po- als vo-docenten, wordt kritisch meegedacht. “Dat is heel waardevol,” zegt Sander, die deelneemt aan de klankgroep rekenen en wiskunde. “Je krijgt een voorsprong: je weet waar het naartoe gaat. Bovendien hoor je van vo-collega’s hoe de overstap van po naar vo verloopt.”

De groepen helpen ook bij de praktische vertaling. “De leerlijnen moeten scholen helpen bij de vertaling naar de eigen lespraktijk en het ontwerpen van het schooleigen curriculum. Vooral bij inhoud die meer aandacht heeft gekregen in de nieuwe kerndoelen’. Neem wiskundig redeneren, modelleren en probleem oplossen. De klankbordgroep helpt enorm om zicht te krijgen op wat er voor leraren nog onduidelijk is of waar meer illustratie nodig is,” legt Madeleine uit.

Integratie en samenhang

Een belangrijke meerwaarde van de nieuwe leerlijnen is dat je ze gemakkelijk kunt koppelen aan verschillende leergebieden. Bijvoorbeeld de leerlijnen voor geschiedenis en rekenen met data: “Je kunt aan de hand van historische data berekenen hoeveel zeilschepen zich gemiddeld gemeld hebben in een bepaalde haven. Als je de opbrengst per schip vervolgens berekent, kun je de leerlijn ook nog koppelen aan economie.” En ja, het kost tijd en aandacht om dit te ontwikkelen. Maar volgens Sander betaalt die investering zich terug. “Als je samen bouwt aan je eigen curriculum, hoef je niet elk jaar opnieuw te beginnen. Je legt een fundament. Uiteindelijk leidt dat tot beter onderwijs en betere resultaten.”

Sander van Wijngaarden is leerkracht en rekencoördinator op de Rotterdamse basisschool de Mariaschool, onderdeel van Stichting RVKO. Madeleine Vliegthart is curriculumexpert bij SLO.

Meld je aan voor de consultatiefase!

Ben jij een leraar met een duidelijke visie op taalonderwijs en houd jij je op school bezig met het curriculum? Geïnteresseerd in hoe je actuele kerndoelen vertaalt naar onderwijs? Heb je ideeën over wat werkt in de praktijk, en wil je bijdragen aan leerlijnen die aansluiten bij het ontwikkelen van een betekenisvol schoolcurriculum? Dan nodigen wij je van harte uit om deel te nemen aan onze grote consultatie leerlijnen voor rekenen en wiskunde.

www.slo.nl/leerlijnen

